Negyedik évfolyam. 47. szám. Székely-Udvarhely, 1898. november 20.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Papok-, tanitók- és községi előljáróknak egész évre 3 frt, a tanitó-egylet tagjainak, községi és körjegyzőknek 2 frt 50 kr. — Egy példány ára 8 kr.

Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 2 kr, azonfelül. 1 kr magánhirdetések □ cm.-ként 3 kr, többszöri közlésnél 2 frt. Ismétlő-egylet tagjainak, községi és körjegyzőknek 2 frt 50 kr. — Egy egyszer 50 kr

Hirdetés és nyilt-tér díja előre fizetendő.

Hirdetések az egy részére elfogad minden hirdetési iroda

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvnyomdája és könyvkötészete (Kossuth-utczа), hova minden e lapot érdelő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Tüzoltóságunkról.

— Truncus. —

Az elmult vasárnap bemutatta önkéntes tüzoltó-egyletünk, hogy életképes-e vagy nem? van-e csiraképessége? Személyesen nem gyözödhettem meg, de hiteles egyén beszélte, korábbi tapasztalatain alán elmondom, mit variatunk.

Sokszor láttam az »egylet« bemutatkozni ugy gyakorló téren, mint akcziókba, de mondhatom, hogy a hol a parancsnok dominál, mindenütt és minden alkalommal káltuó sikere volt működésének; azonban nem ott, a hol az »elem«, »a tüz«, »a viszonyok« parancsoltak. Nem emlékszem, hogy tüzvész esetén ne maradott volna mindig valami kivánni való.

Mondja az informácziót adó, hogy az 50—60 tagból álló önkéntes tüzoltó csapat parancsnokával együtt jeles képességet árult el és ugy a zárt gyakorlatok, mint a szakgyakorlatok kitünően sikerültek; de leginkább mondható dicséretre méltónak a »jelképes« támadás, a melynél rövid 3 percz alatt felszereltek és a csövezetó a jelképes tüzoltást megkezdette.

Milyen lélekemelő volna, ha tüzvész esetén szintén ily hamar urai leznének a pusztító elemnek és a helyett, hogy a tüz kiveri minden állásból, azt már csirájában megfojtanák, vagy tovább terjedésében gátolnák! . . .

A gyakorlatoknál jelesek, pontosak, ügyesek. Mi lehet az oka, hogy a tüzesetéknél oly kevés eredményt tudnak felmutatni? Jegyük tudjak teendőiket, kelló számmal vannak, eszközeik kitünök és fölösleges mennyiség.

Elmondom, hátha a »tünetek« megállapitásával az orvosságát is megtaláljuk.

Nincs siker és leggyakrabban zavarok uralkodnak, mert rendesen késön érkeznek a vész helyére. Ha megérkeznek, nincs viz; nem tudják honnan szerezzék élő; a zavar nő, a rendetlenséget mindenki látja; jóakarat nem hiányozván senkiben: mindnyájan tölünk kitelhetőleg kiabálunk. A tevékenységet — a hiányos és sokféló jövő rendelésekek, az oda szállott tüzoltószerek hézagossága miatt — másoktól várjuk.

Ezzel a rendszerrel a polgárok vagyona a tüz ellen nincs megvédve, sót meglehet — egyéb tekinteteben is veszélyeztetve van. Rég látjuk, hogy módositást kiván; rég tudjuk, hogy ugy a társadalom, mint a város anyagi támogatása nincs kamatozólag elhelyezve; de a gyógyitásáról sem maga az egylet, sem a város elüljáróisága, sem a társadalom nem gondoskodott.

Én nagyrabecsülöm a társulási szellem nyilvánulását. Szükségesnek is tartom azt lehetőleg minden körülmények között fentartani, fejlesztení. De ha az a kivánalmaknak minden tekintetben nem megfelelő: épen annak erősbitése czéljából elkerülhetlennek tartom a hatóságok beavatkozását; jobban mondva támogatását.

Ézekből kiindulva elmondom, hogy mit vélem az »önkéntes tüzoltó-egylet« — mely aránylag a legolcsóbb kell legyen — fentartása mellett a hatóság és társadalom támogatását jobban igénybe venni; miképen orvosoljuk azokat a hibákat, melyek eddig az intézménytmegbénitották, az egyletet lehetetlenné tettek.

Az önkéntes tüzoltó-egylet álljon 90 tagból. Még pedig 60 tag a székelyudvarhelyi, 30 tag a Szombatfalva városrészi területre. Ezeknek parancsnokuk legyen a közös gyülésen választott főparancsnok. A tagok száma lehát korlatolt és tagjai a legkisebb erkölcsi hiba miatt kizárattnak; ez által a beni maradottakban csak az önérzet fejlődhetik. Saját hatáskörében szabályrendelet alapján intézkedik. Gyakorlatait kerületenként és együttesen tartja.

Ezzel kapcsolatban lenne a városi fizetett tüzoltóság 28—30 taggal, ők egyszersmind a rendőri és városszolgai teendőket végzik. Naponként 8 tüzőrséget áll; 16 rendőri teendőt végez; a többi városszolgai teendőket végzik. Parancsnokuk a városi tanács által annak kebeléből kinevezett egyén.

A fizetett tüzoltók tüzőrsége felügyel a tüzoltószerekre. Tüz esetén az eszközök, fecskendőkel és a vizzel megtöltött vizes hordókkal azonnal megjelennik a vész helyére, hol a város minden részéből oda gyülekező önkéntes és fizetéses tüzoltóknak az eszközöket rendelkezésükre bocsátja.

Tüznél a parancsoklást legfelsőbb fokban a tanács által kinevezett parancsnok végzi; fennhagyva a többi parancsnokoknak a közvetlen rendelkezést. A rendelkezések: kürtjelzések és küldönczök által történnek.

Ez által elérjük azt, hogy a tüzoltószerek, eszközök állandóan rendben lesznek; a tüznél való megjelenés gyors s az első legszükségesebb viz készen lesz és nem kiabálunk valamennyien, hanem azonnal dolghoz foghatunk csendben. Nem tekintve azt, hogy rendőrségünk száma tetemesen gyarapodva, az ezen kivánalmak szintén kielégitest nyernek.

Fokozhatjuk a sikert az által is, ha az őrségek, parancsnokok, egyes nevezetesebb pontok telefonhálózattal, mint vészjelző állomások — öszszeköttetésben lesznek.

Eredményes a tüzoltás, ha előre jelezzük, hogy mely telken található »viz«. Ézt egy kis bádoglappal elérhetjük.

A kiadások fedezetet nyernek részben a város ez irányu jelenlegi kiadásai, részben a tüzoltói kötelezettséget megváltó összegekben. Ha ez sem lenne elég, akkor teljes fedezetet ad azon elv: »Fizessen az, kinek érdekében valamely intézmény létesül.« Ilyenek a lakóházak, üzletek, műhelyek stb. tulajdonosai.

Szükségesnek tartom tőkét teremteni az eszközök szerzése, javitása czéljából, de szükséges a végett is, hogy valamenyi tüzoltó baleset ellen biztositva legyen.

Ez a keret, melyben sok üdvös megfér, ha személyes ambicziónkat másodsorba állitjuk.

A jánosfalvi k. ünnepe.*

(Két czikk.)

— I. Ürmös Károly beiktatása. —

E kis falunak szintén kicsiny unitárius hitközsége faluhuó ünnepségeket rendezett november 4-én és 6-án. Ott fekszik a Nagy-Homoród mellett a székely és szász föld határánál. E falut Darkó Sándor, az oz évi nyár elején 43 évi oltatni szolgálat után elhalt pap és esperes emelte hivnévre Udvarhelymegyében és a szomszédos szász földön, hosszú hivatali működésével és kiváló egyéni tulajdonaival, melyek a társadalom, megyei és politikai téren is nevezetes szerepre képesitették, a miféle önként következett, hogy halálakor a szomszédos szász és olláh papok és hivelk is siratói közé tartoztak. Idegen sajku nép sirva mondogatta, hogy olyan magyar pap több nem lesz, a papok pedig, hogy olyan barátra többé nem egykönnyen akadnak.

Ez a fali pap után nézett. Megnyerte a budapesti

* Ő czikkeket általban olvasóink, főleg minden felekezeti papjaink és tanitóink kivánji figyelmébe ajánljuk. Ez a kéry valósággal ennek. Szerk.

TÁRCZA.

Utóhangok a fülleréstélyről.

(A „Székely-Udvarhely" eredeti tárczája.)

1898. nov. 16.

Édes Jenóm! Fázom, ha rágondolok, hogy menynyi szapulhattatok engem négy honap óta s kulmosen is, a kimazsás sulyu lánczokkal kötöttel a lelkemre, — szegény oszzebogozott leikem! — hogy kimértetem tudositásaiak minden ól, a mi itt történik.

Képzelem! milyen repeső — vagy ha jobban tetszik futkos — szivvel vártad mindennap az en »aranyos«-nak nem mondható levelemet, melynek kimerítő hireket kellett volna hozniа szimodra.

De, édes jó barátom, hidd meg — bármennyire öszszekelt is az altalad lekötott lelkem s a le kemre kötöttek, hogy hirszomjas volodat enyhitsem, nem voltam képes megtenni, mert — minden ügyekezetem daczára — nem volt mit kozolnom veled.

Végre leoldhatom szegény megkötött lelkem terheit . . .

Azonban nem mulaszthatom el konstatalni azt a fajo tenyt, hogy az altalad alkalmazott lánczok helyett másokat kaptam, gyenged kötelekket, melyeket nem szóval, hanem vakito pillantasokkal alkalmaztak szegény szivemre vagy lelkemre — már magam sem tudom melyikre, de a me yek szárszorta, czerzserte fájóbbak s mégis Isten tudja! — sokkal szivesebben hordom ezeket.

Szóval nem voltam babonás s a példabeszédekrol meg közmondásokról mindig azt tartottam, hogy azokat az öregasszonyok unalomszére találtak fel. De most már kételedni kezdek: vajon nem-e való az a szálló ige, hogy a ki a Kükullo vizéből ivott, az sohasem kiváncsozik innen többé el . . .

Ocsó most veszem észre, hogy tárgyamtól eltértem. Egész szubjektiv térre teroltem a dolgot.

Hanem mar jó fiu vagyok, folytatom.

Képzeld csak! — vagy, mely helyesebben — most volt az első, altalam annyit vart fülleresitly . . .

Látom már, azt akarod kérdeni, hogy sikerult, kik voltak ott, mikep mulattam . . . hanem ezekre nehéz egy lelegzetvétellel felelnem.

Ep azért légy egy kevés türelemmel. Egyelőre megnyugtatásodra mégis mondok annyit, hogy jo volt, nagyszerü volt, pompas volt. De lehetett-e maskép, mikor a háziasszonyok a szép Homolayné és Demény bárónő, a nőegylet e tevékeny és szeretetreméltó tagjai voltak.

Hanem most már ismét megakadtam mert nem tudom, hogy hol folytassam; mit és kiket dicsérjek? A csinos misorrol, szereplőkről, szép leányok meg asszonyokról, vagy a ragyogó jókedv és derült hangulatról irjak-e először?

Legjobb lesz tehát, ha legelol, a terembe lépésnel kezdem, hol a háziasszonyok az ok szokasos lekötelezó nyájasságukkal fogadtak minden érkezót s már ezzel garancziát nyujtottak mindenkinek arra nézve, hogy jól fog mulatni.

Midőn pedig azember a fogadtatason tul volt — jólehet nem szivesen volt tul — s a teremben körülekintheti, le nem irható kellemes kép tárult elé, a melylyel betelni nem egyhamar lehetett . . . Udvarhely összes szép leánykáit egy festói csoportban látni, nem utolsó élvezet.

Nem úgy ültek ugyanis, a mint baltermekben szokás: némán, le-ütött szemekkel a mama oldalán, hanem ötön-haton egy-egy kis asztalnál, mint meganyi szines, illatos bouque, mely bouque-nek kellemes kiegészitését képezte a kulon, hosszu asztalnál ülő asszonyokünnepélyes koszoruja, elükön Ugron Lázárné és Török Pálné elnököknek.

En nem tudom mindenki ugy volt-e vele, de én el tudtam volna gyönyörködni e vonzó képen napokon át.

Az egész terem olyan volt, mint egy nyüzsgó méhraj, me yek zsongisa, meg a szép leánykák kedves csoportja önkénytelenül a virágos kertet juttatta az ember eszébe

Merengésemből egy csengő éles hangja zavart fel, mely pillanatra elémtolta a zajt s odaítélte a szót a szép leánykák, szép asszonyok éles ajkára s a beálló néma csendben felemelkedett Török Pálné elnöknő kedves és tiszteletet parancsoló alakja s pillanatra fájó vissszemlékezéssel zavarta meg a gondtalan, pajkos jókedvet. Hivatkozva Erzsébet királyné ó felsége halálával beálli közös gyászunkra, tudomására kivánta hozni a jelenvoltakuak, hogy a nőegylet ezen kellemes estéjeit nem kivánta tánczczal egybekötve rendezni

Azt hiszed azonban ugy volt? Lehetett parancsolni Terpsychore hiveinek? . . . No de hagyjuk ezt, mert ez legutoljára következett — másoron kivül. Követem tehát a sorrendet és most ráterek a másorra.

Sándorka bandája által szép összhanggal előadott nyitány után egy vig monolog előadásaban gyönyörködtünk, mely daczára az ügyes előadásnak nem idézett valami nagy derülséget elő, a melyert azonban csak a szegény szerző aprehendalhat.

Nem mondom szóvetémen leteuni a tollat s hivatottabb kezekre bizni, a melyek talán csinosabban, vonzóbban tudnák visszadni azt a hatást, a mit Jánossy Ilushoz idézett elő. »Otero Serenade«-t énekelte elragadó

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.

fiatal segédpapot, Ürmösi Kálmán szentgericzei pap és egyházkori jegyzőnek öt fia közül az idősebbiket, K á r o l y t.

E' a lelkes nép arra a gondolatra jött, hogy az uj pap uj épületbe szálásoja be. Felfelé való minden iro... és az kérelmezgetés nélkül a nyár végén hirtelen elbontották a fából való, régi cserepes lakot s 10—15 nap alatt ebből pompás uj házat épitettek, kényelmes beosztás alapján, hogy akárki megférhetni. Mindnyájan örömek a könyörkedésnek és kőfaragásbox. Jelentéséhez esperesbelyettes és kormányzó státus-tanácsos elbámultak, hogy az a maroknyi nép a szomszédi néhány héj alatt minő épületet teremtett; önként, lelkesedéssel, parancs és gondolóts nélkül hordva a közelből a bányákövet, ra... a falat, furva, faragva, gyalulva, szegezve a farészeket. Sok székely falu elmehetne a jánosfalviakról tanulni.

Elvége az uj épiletbe hozták az uj papot.

Egy hétfei előre azt irták neki, hogy podgyászát küldheti Kaczára, de maga ne a kaczai, hanem az udvarhelyi állomásra jöjjön. Okát nem lehetett tudni, mert a kaczai állomás fel vagy harmad annyira van töltik, mint az udvarhelyi. A végén sütt ki. Azért tették, hogy ne két ázsa falu, hanem 5 székely falu lásza az ő paphozásukat. Udvarhelyre küldöttek két ocsiszekeret előre, melyeket Szent-Mártonban, tölik a 6-ik falban kellett a találkozásnak történni. Ez a két szekér hozta daczos lovakkal a papot, az édes apját, az édes anyját és Német Istvánt síménfalvi papot, az anyjának a nógorát, a Nyárgy Imréét.

Mikor Szent-Márton felé közeljöttek, már nagy sokaság várt reájok. Ott volt Jánosfalvának összes népe szekérrel, ázsalókkal; földmivesekből pár évvel szelőt alakult zenekarával; lovas legények, virágos ünnepi bokrétás gazdák, csipke- és selyemfőkötős menyecskék. Csak hazörzöket hagytak otthon. Az ut mellé sereglett Szent-Márton és a szomszédos falsó faluk népe messziről jövő fiatal papot látni. A szekér előtt érdekessé tette az elég czinos nővésű fiatal embert a kipödrött kis fekete bajusz.

Mikor a város felől hahos lovakkal érkező K á r o l y pap a nagy sokaságot megláttá s a zenekar és hosszas éljenzés elhallgatott, a Márkos kurátor csinos, rövid üdvözésre oly megtépázott vászoszló, hogy talán mindenik szomszéd falu szerette volna onnan magát haza vinni. Egész hazáig minden falu kigyűlt az ut mellé papjával, tanitójával. A zenekar mindenütt muszkázott s a kis pap mindenütt mondott mosolyogva szebbnél-szebbet.

Ezek vivé ezelőtt végig nézte a fővárosban az ezeréves ünnepély jeleneteit, a 100 szernyi éljenző sokaság hullámzását, de ez talán jobban tetszett, mert ez neki szólott. Itt az éljenzés kicsit más volt, nem vegyült szociálisták, gyilkos anarkisták vad üvöltözése. Egyszerű földmives nép hozakodott elő szivéből származó ajándékával: szeretetével, melly a vallás arra szőtt szőnyegén hitt szegény szolgáját illette. Magasan diadalmenet volt. Hasonlitott ahoz, mikor a 60 os évek elején néhai Darkó bácsi óriási sokaság s köztük kaczai és darócai nagyszámu tisztelgő élen megjelent az okládi begyen, várva a Vargyas felől Udvarhelyre vonuló, nagy nép által kisért szekereket. Ugy az 1 fiiszer, Daniel Gábort s üdvözölte jelentős beszéddel, egy régi szemfényvesztő és oláhul is ismételve kóhalomzókó emberei kelvéért.

Egy érkezek haza, hogy vasárnapra kipihenjék magokat.

E nap reggelén csak ugy özönlött a sokaság a szomszédos falukból Jánosfalva felé, a hol Darkó bácsi politikusokon kivül évak és évtizedek során sok hirneves szász és magyar tudós s köztük pár ev előtt Téglás Gábor dévai tanár, akadémiai tag és kivló régész is látogatta meg. 11 óra körül a helybeliek és vendégek nagy része sem fért be a régi templomba. Az ablakokhoz magasa lőrákat állitottak s felmásztak sokan, hogy hallhassák a beszédet. Kár volt, hogy a tavaszias, csendes, szép meleg időben egy asztalocska mellől kinn a kertésben, vagy a papi telken a festett torniczkól nem beszélnek a szónokok, hogy mindenki hallhassa. Jézus a tó partján, a hegyen, a templom körül is beszélt, sőt éppen a hegyi beszédje utólérhetetlen minden egyszerűsége mellett is.

Jelen volt Kisgyörgy Sándor vargyasi pap és hosszas jegyzőskódés után augusztus végén a Jánosfalva felé szándékozó esperes is, kit az október 30 án Kolozsvárt megnyitott Egyházi Főtanács avatott fel hivatalára az első beszédével s a kit már két hét óta vala hivatalos uton. Reá kellett ugyan biznia a pap beiktatási tisztet Vass István szentpéteri papra, a ki fia dr Vass Miklós udvarhelyi ügyésznek egyik legjobb barátja s szép beszédjére alkalmával azt vegezte, de azért nem maradt szerep nélkül, mert 6 gyermek megérkezésére várt reá.

Vas felolvasta a püspöki megerősitő levelet s bizlikus szép, találó és meleg hangu beszédje végén felhivta a papot, hogy lépek szószékre és mondja meg szándékát a gyülekezetének.

K á r o l y pap szép zengésü imája után beszélt a b é k e s s é g r ő l, az I s t e n n e l é s e m b e r r o k k e l v a ló b é k e s s é g r ő l, még pedig nem az utóbbi korban mindenféle felekezetü ifjabb papokat lábra kapott tiszt dikciószerü, hanem a szív és lélek fenekéről jövő édes mondatokban. Beszéde okfejtő módon (homiletice) vala szerkesztve; nem állott türes szólamokból, melyek hatás nélkül szóltak elhangzani s nem hagnak nyomot a hallgatóság lelkében es emlékezetében. Az ovének tobb fordulatával megemlékezek.

Közbe-közbe a gyülekezet énekelt Péterfi Áron siméai, Benczédi Mózsi karácsonfalvi, Kis András perecsenyési, Nagy Gyula szentpéteri, Maitó Lajos varosfalvi iskolamesterek vezérkedése alatt valogatott orgonajátékuk kisérésével ugy, hogy pár kilométer távolbol is jól hallatszik a harónyas szelok szárnyain hullámzó zene, a kik ugy megkésve még mindenfelöl jöttek arrafelé gyalog és szekereken.

Az uj szülöttekkel a templom piaczára sorakoztak nagy nehezen. Kiálloit közöjük az esperes és beszélt.

E beszédjével ő maga megalt is felavatta. Megindító volt szava a helyen, melynek elhunyt papját apjának, papnéját anyjának nevezte s nevezi valóságos fiui gyöngéséggel és ragaszkodas-al, azok pedig öt fiuknak. Hibátlan magyarsag, rövid és jelentős mondatok, élettagzásnak szép és uj köntösben, most a magasságra, most a mélységbe szállva s kellő képek és hasonlatok, papias komolyság, szelid virámság derüjével tovább fokozták a közönség már-már lankadozó figyelmét. Mindenki ugy érezte a sok jó és szép itala, hogy a szónok most jó a legszebbje és legjava. Kisgyörgy nemcsak az unitárius hanem a szélsőbbrészi egszaz protestáns egyház kiválóbb szónokai közé tartozik, nem csupán a beszéd szerkezetének, hanem és az eléadás formájánál fogva. Az önekisben is iskolázott hangja a beszédben s fölismerésünk szerint minden modorosság nélkül. Az ő beszélésében csakugyan megvan és érezheto az elő beszéd finom zenéje, melly a szónokhat müvészette teszi, mely nélkül valódi hatást elérni nem lehet s melyre megis oly kevés figyelmet szoktak fordítani papjaink s szónokaink papok. Testtartása egyenes és méltóságos, minden tekeszség és afektálás nélkül. Arczjátéka és tagjetjése a kellőjöt szolgálja a beszéd menete szerint módosul arczfinytorgatás és hadonászás nélkül. Szerencsére most a meggyőzödés, majd a lelkesülés fénye villan meg. Hangja a rábirás édességébe olvad, mikor buzditani akar. Az egész alak szószékbe való, szinészkedés nélkül van a szépfiati szabályok szerint s szónoklatvel és alkalmazásával. Nem csoda, ha bármely narcsságban is, akarata ellenére is mintegy vezérszerep jut neki a elő ilyen és minden tekintetben elég kiválóan szónokolt s ugy ma nég nagyobb munkákór várjon. Tanuló ember, feldaszott oszladó és gazda. Ezeket minden ismerője ugy tudja.

Legvégül felzengett az »Isten áldd meg a magyart« a helybeli és darócai szász zenekar együttes kisérésével és a sokaság az istení táplálékbol bőven kielégitve oszlásozott el 1 óra után.

A kis papot apja és anyja a nép előtt homlokon csókolták; egy sereg virágos leány és fiatal asszony folytatni akarta, de a fiu hirtelen eltünt a sokaság közöt.

Az eklézsia megkérésére Kis György helybeli tanitónő asztalt teritett az iskolában a vendégnyék, tanitók, tisztviselők és családjaik számára és diszeretére való egyszerű ízletes ebédet adott. Elgondolhatjuk poharköszöntők alapjában folyt tovább az egszak aranykora, amely egy kisfiacskát is szinre szólitott. Künn pedig a szép réten tánczkörök alakultak; szép leányok, szászok, oláhok jól megértek egymást pár órán keresztül. Szürküléskor az uj papi házat is felavatta 3—4 táncszal az intelligencia és presbiterium.

Az estére a szomszédos falukból, hogy ebiol sem lehetett látni egyetlen ittas embert sem. Litészik, hogy ez nem politikai kortesünepség volt.

Mindenki hazafele vette utját. Csend és nyugalom szállt az egész falu fölé. A csillagok szelid fényt szórnak Darkó bácsi és kösödöiről 2 havi különbséggel ellalt 2 virágzó leánya megkoszorúzva, szépen, finoman, nehány bekandálva a sok bu alitat testben, lélekben kifáraszotott özvegy Darkóné ujonnan épült kőházának ablakán is lángzva, a megnyugvás és lelki béke oskijavat arczán, szép szemeiben s jóságos homlokán, melyben ott tulfelül egyetlen leánya és a másik szobában kiválóan gyönged, figyelmes, fáradhatatlan gondos fia a saját erejen fejlett kitünő gépész és drága cséplőgép tulajdonos Darkó Pali, a ház és tőke épiletek gyors felepitője is részesult. Ilyen embereket a sok sok közöt is karjain tart a mennyei atya. Darkó bácsi pedig onnan felnőtt, a falun függő és Sándor fia dévai hivatalnok oláhul készitetett nagy szónaja képérő a gondosság és szeretet tekintetet vetette rejsjek s mintha vallain a pálaszját játszian megemlinteette s ajkain mosoly ütt volna, ez az életben áltatszó lejelbe burkoltan mindig ott latható kis tündér. Az uj esperes fia is ... is, mint az özvegy esperesné a n y á m vendége, álmában végig nézte a jelenetet a csendes éjszakán.

Derzsi József.

Irodalom.

„Szivemet hozzád emelem" czim alatt egy csinos kötet látott napvilágot. A könyv elmélkedéseket és imádságokat tartalmaz s irója Boros György theologiai akadémiai tanár. Meglepő-ese a lap keresztben erintve volt, de épen a könyv értékénél fogva visszatértünk reá.

A szülő és szerkesztő életnek igen nagy mértékben való megkészülése manapság ezt kivánja, hogy az iskola és a családi élet a nemes indulatoknak szentélyei legyenek átalakitva. A minden belső erkölcsi tartalom nélkül való és magával is meghasonolott lelkek legjobja legjobb bizonyitéka annak, hogy az ész kimivelésével szemben mennyire is hanyagolva a szivnek vallás-erkölcsi irányban való képzése. Cseh-s-ban, ha a társadalmi élet rengeteg bajai, küzdelmei között megbomlik a lélekben egyensúlya s menekülni késztett a szerencsétlen ember a halálba is. Minő más lenne ő, haja s a szivet a vallásos hiánnak szomorusa vesné körül s védené meg a megpróbáltatások idején.

Részemről mely szivvel üdvözlök minden cseklvést, mely ez irányban hatásra tartheat. Üdvözlem füneuki könyvnek irójét, hogy szerkesztésen, egyszerü szavakkal, de szivekre szólóan tanit meg minket elmélkedni a hit dolgairól, imádkozni az egok Urához. Egyszerü irályához méltóan tünik fel a könyvéhöl sétáradó melegség. Mintha a hideg betük nem tudnak lekötzeni a pillanat heet, melyben a gondolatok, érzelmek a papiroson öltöttek alakot. Az elmélkedések és imádságok igen különböző alkalomra szolgálnak s ez használhatóságuk értékét meg növeli. A könyv sok számára van irva, de növendékifjak, ős férfiak is sok erkölcsi haszonnal olvashatják az áhitat oriábban.

Bátran ajánlhatjuk azoknak, kiket a századvég kétes vallás-erkölcsi szellemo meg hatalmába nem ejtett s vigazat tudunk meritenia a hitelesítő forrásból. A könyv ára pompás angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.

—i—

KÜLÖNFELÉK.

— Kérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése már lejárt, szivleskedjenek azt minél előbb megujtani, nehogy a lapnak küldése fennakadást szenvedjen.

— Bánffy báró a székesfováros diszpolgára. Bánffy Deszső báró magyar miniszterelnök Budapest székesfőváros — a magyar haza oszlásának és szétszórtatásának kiváló érdemei elismerése jeléül diszpolgárának választotta.

— Uj ügyvéd. Soó Rezső dr ügyvédet a marosvásárhelyi ügyvédi kamara Székely Udvarhely székhelylyel névjegyzékébe felvette. Mint értesüllünk — a kitüntetéssel vizsgázott uj ügyvéd irodáját is megnyitotta városunkban.

— Szabad ijesum. Az országos tanárnygyesüet helybeli kerületi köre e hó 14 ikí ülésében elhatározta hogy a multt télen megkezdett népszerű előadásait a folyó iskolai évben is folytatni fogja. Az előadások valóratosságat az érdeklesegét azzal igyekszett fokozni, hogy a tanárti testület szinek kivül élő s a társadalmi élet külömbözö részeibol igyekezett előadókat megnyerni. A mindenszetre érdekesnek mutatkozó előadósokat már e hó 27-én megkezdi a róm. kath. fögymnasium diszteremben, melyet a nevezett intézet igazgatóságunk lekötöszö szivességébol sikerült megnyerni. Az előadások mindig vasárnap d. u. 5 órakor kezdődnek s rendesen két előadó fog előadást tartani. Az előadósokra, az egyes idényre a belépti dij személyenként 1 korona, tobb tagbol álló oszlad részére 2 korona. Egyek János Péter fögymnasiumi tanár, kori pénztárnoknak kaphatók. Az előadósok programmját mindig az előadósok napján megjelenő „Szekely Udvarhely"-ben közöljük.

— A polgári önképző- és segélyző egylet rendkivül elvezetesnek igérkező filléresteiyt tart holnap (hétfőn) este. Felolvasosok Lázár Adám gróf, vármegyei fögyszörkö szabadságra s igy hiszük, hogy az intelligencia is nagyobb számban lesz képviveve. Szavalnak Lányi Rózsika és Márton Árpád s monologot adnak elő Steinburg P. Alfréd és Hettas Gusztáv. Ezen estélyi Mészáros Rózsa, Schubert Emilia, Jakabovszky József és Biró Áron fesulesik.

— Diphtheritis-esetek városunkban. Mint értesülünk — Vanky Kálmán méruőkönek két gyermeke diphtheritis betegségben szenved. Először a 6 éves Kálmán kapta meg s harmonszori szérumnal torkoltatva az imán — bár az orvost kissé késön hivták — veszélyen kivül van. Most a 4 éves Feliczitászra is átragadt a különben folette ragályos és veszedelmes betegség. A szérumot itt már idejében alkalmazta kezelő orvosa s remélistetög a veszélyt elkerüli. A diphtheritisre a gyermekek fogékonyabbak, mint a felnőttek. Legusgyobb a hajlam a 2—7 életév közöt. A betegség spontan sohs sem fejlődik p. o. meghülés folytán, az utódig ragályozás szükséges. Kezdetben csak gyenge láz jeizi a betegséget, mely alatt torok-diphtheriánál a torokban szürkés, sárgás-lehér, de nem pontszerü lepedék látható, mely igen gyorsan az egész torokra lépy szájpadok és nyelvcsapra terjed. Gége-diphtheriánál rekedtség, rekedt köhögés hallatszó andékul, hogy a torokban lepedék minden esetben látható volna. Ez esetek rejtettebb voltuk miatt veszélyesebbek. E betegségbol ezelőt — mig a szérumot nem használtak — a legtavibb kesési mód és viszszorok közöt is csak 1/4 resze maradt életben a betegeknek. Most sem lehet segitenl, ha a betegséget elhanyagoljuk s késön hivunk orvost.

— Az erd. róm. kath. irodalmi társulat az évi rendes közgyűlését f. november hó 23-án, d. u. fél 5 órakor tartja Gyulafehérvárt, a városház tanácskozó termében, melyre a tagokat meghivják Ujfalusi József dr, elnök. Bálint György, titkar.

— Birtokrendezés. R o t á r i d e s z Mihály dr okládi járásbiró és G a i b e l Rozó telekkönyvve-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

zető ki vannak rendelve Lövétére, hogy a nehány évvel ezelőtt magyررészben elégett s telekszegyobbitásokkal újra épült falut helyszineljék és telekönyvezzék s hogy a falu határának felé eső s hányos régebbi helyszinelését és telekönyvét helyesbitsék. A 25—27 ezer holt terület felette nagy munkát fog adni. Reméljük, hogy a gyakori személyváltozások mellett is eddig gyorsmenetű polgari és telekönyvi ügyek menete a közönség javára a következő 7—8 hónapi idő alatt befejeztet nyer.

— **A vármegyei tanítók emlékezete.** Gyönyörködve szemléltuk azt a szép egyetértést, melylyel vármegyénk összes tanitói tegnap délelőtt városunkba gyülekeztek, hogy elhunyt Nagysassonyunk: Erzsébet királyné Ő felsége emlékét kegyeletteljel meggyászolják. A megfogyottak egyetértésért tanitóinkat üdvözöljük s a közgyűlésről szóló tudósitásunkat jövő számunk hozza.

— **Pintér bácsi halála.** Legenyei Pintér Sándor helybeli kir. járásbirósági irnok, az önkéntes tüzoltóegylettek alapitása óta hűen buzgó bajtársa, e hó 17-én éjjel 3 órakor, munkás élete 62-ik évében elhalt. Szerdán délután — rendes szokása szerint — elednek jelent meg az irodában s mint a lazajáért kiszenvedett harczost a csatatéren, közdelmének szinhelyén szóltan alispajtónk, az egyesüve találták és így vitték lakására, honnan évek óta hiányzik a gondos felesége s hova régen jubilált negyven éves közszolgálatban elment. Temetése tegnap délután 3 órakor volt. Az önkéntes tüzoltó-testület, kir. törvényszék és járásbiróság s nagyszámú résztvevő kisérte nyugó helyére, az ev. ref. temetőbe. Családján kivül az onk. tüzoltó-egyesület külön gyászjelentéssel tudatta Pintér bácsi halálát. Nyugodjék csendesen!

— **Iskolaszentelés.** Ülke községben e hó 16-án délután 2 órakor szép közönség jelenletében volt az uj iskola felszentelése. Demeter Lőrincz dr főszolgabiró volt az ünnepély elnöke, ki igen szép megnyitó beszédet tartott. Buller Istvánt szentumasi plébános végezte a felszentelési szertartást. Az iskola telekvétel végett 6000 frtba került s ebből 3000 frtot Majláth Gusztáv Károly gróf, erdélyi róm. kath. püspök adományozott. A valláshan buzgó, jótékonyságban híres Majláth Gusztáv Károly püspök valódi jótéteményben részesitette Ülke község szegény népét, melynek a megfeszitett erővel összehozott iskolapénzi költség hez oly szép összeggel hozzájárult. Elismerés és köszönet érette.

— **A helybeli jótékony nőegyesület** e hó 23-iki (szerdai) filléres munkaestelyet — mint értesülünk — Kesztegár Bálintné és Solymossy Ágnes rendezik. A műsort nem közölték velünk s igy — sajnálatunkra — nem hozhatjuk. Azonban annyit tudunk, hogy az ügy az minden tekintetben ki fogja elégiteni a várakozást.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** november 15-én saját nagygyűlése termében Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnöklete alatt tartotta havi rendes közgyűlését, melyen a kamara tagjai helybeli és vidékről szép számmal jelentek meg. A többek között jelen volt Borszéky Soma nyj. miniszt. tanácsos, kamarai levelező tag Budapestről, kit az elnök üdvözölvén, az ülést megnyitotta Erdélyészegyesület igazgatója s a következő elnöki közlesket: A Romániába szállitandó ásványvizek romsu vegyész vegyelemzési bizonyitványával látandók el. Székely szempontból ez a bejelentés azért is fontos, mert a Székelyföld kitünő ásványvizei a romániai piaczon nagyobbrészt kiszorultak éppen a miatt, hogy a kivitt romániai vegyelemzést a fürdő, illetve az ásványvizüzletjudonosok sok utunjárás, költekezés daczára is nehezen, vagy éppen nem tudtak megszerezni s a különben keresett székely ásványvizek forgalmában óriási csökkenés állott be. Az esztrél-testre vegyelemzés alá bocsájtott ásványvizekről nehéz egy-két óvig is hallgat a román kormány. Jó lesznek, ha a kamara az tekintetben szükséges lépéseket tenne a vegyelemzés költsés gyorsitása és az ásványvizüzletjudonosok karosodásnak megakadályozása czéljából. Lehangoltságot okozott azon bejelentés, hogy az 1763. óta fennálló bükszádi üvegyár mostoha körülmények miatt megszünt beszüntette. A Székelyföldön ez volt egyetlen nagyobb üzemű üvegyár, de mert anyagát messzirol de drágán kellett hozni, gyártmányait pedig részint a hazai kereskedők inkább részint a megfelelő szállitási kedvezmény megtagadása miatt nem volt képes értékesiteni; termezetesen anyagi bukás fele közeledett és a teljes bukást előzte meg üzemének beszüntetésétis. Igazán sajnálandó tény. A Székelyföld amugy is gyenge gyáripara nagyobb támogatást igyekszik. Hisszük is, hogy a kamara és egyáltalán az illetékes körök valvetve törekednek, hogy egy nagyobb üvegyár alapját mihamarabb megvessék. Az elnöki közlés-ek után a 13 pontbol álló tárgysorozat következett, melynek során elhatároztatott, hogy a kereskedő miniszter által a kamarai titkárok bevonásával tervezett havonkénti szigetelteken a kamarát Borszéky Szabó levelező tag és Sz. Szakáts Péter tag kár képviseljék. Ezentul tehát alkalmuk lesz a hazai kamarának, hogy az orvosiandó bajokat közvetlen szóbeli tárgyalásban terjesszék a miniszter elé, minek köszönjük illő hasznu lesz, mint az irásbeli tárgyalásoknak. A székely fiuk eltelyezési okszinja (inni lapunkban közelebbről ismertetve volt) ujabb lendületet vett. Ezentul a székelyföldi szakiskolákba is helyezek el tanulókat; tanoncokat csak elsőrendu műhelyek kapnak és a kamara a székely egyletel karoltve gondoskodni fog a teletésgesebb szakéryifjaknak magasabb ipari kiképzését czélszerűen. Hogy ennek mily jelentősége van, fölösleges bővebben indokolni, ha hiszik, hogy a Székelyföld kozgazdasagi emelkedésének alapját csak a székelysége magasabb ipari kiképzésével lehet megvetni. A Baross-szobor leleplezésénél a kamara képviseltesi megát.

— **Tüzeset.** Ferencz Mihály csiffe e hó 11-én Égo községben az összes takarmányokkal együtt elégett. Az összes kár 240 frt s csak 100 frt volt biztositva. Az égei, dályai és jásfalvi tüzoltóknak köszönhető, hogy nagyobb veszély nem lett. A tüz oka ismeretlen.

— **Nekünk is vannak bacczillusaink. A ki nem hiszi, tekintse meg a városi — nappal községi, este ipari** és kereskedelmi — iskola helyéül szolgáló épületet és környékét, hol — mint lapunk egy barátja beszéli — — vadon tenyésznek a bacczillusok. A szétnyitott alatt — friss levegő helyett — tanitók és tanulók tüdőjébe bőven vándorolnak s alkalomadtán kifejlődnek különböző ragályos és nem ragályos nyavalyák alakjában. Korányi Frigyes dr, a fővárosi egyetem tudós professzora nem régen ismertette a pestis baczillusait. Nálunk valószinűleg a baczillusok ismertetik meg ómnagukat.

— **Nyári eper novemberben.** Sándor Dénes városgazda egy teljesen friss, zöld levelekkel dusau dekoráli, szép erdei piros tartalmazó csokorral lepte meg lapunk szerkesztőjét. A november eper nem ritkaság. Bizonyára a ritka szép és kellemes hosszu öszönek tudjalonithatjuk lételét.

A mennyei manna. Az az étel, a melyi a biblia szerint az ége szállt s az ősmára az égből hullott a pusztában, még ma is legtöbb ételek alapelemeinek és a nomád bedunoknak. Találhato Perzsiában, Arábiában és majdnem az egész Szahárában. A botanikusok a cenona esculenta és lichen esculentus nevu slattismerik. Szürke, növeny, akinek mint egy bőrel, felső része nehany, körülbelül három-négy millimétres levélke. A bogyó izze hasonlit a gomba izéhez, de e mellett édeskés mellékize van. Az arabok megfőznek a gyümölcsét vizben s szelesitett tésztaszerű kapunk belőle, a melyet azután többféleképpen tudnak elkészitení. A nomadok nagyon fontos élelmi szere a népeknek Különösen esős után nagy tömegben sarjad ki a földből, de azonnal lesze kis bogyókat, a mint a nap hevében elszárad és eltünik.

— **A t. hölgyközönség.** Kik olcsó és izléses selyem, gyapjú, őszi vagy téli kelméket akarnak vásrolni, kérjék Weiner Mátyás (Budapest, Andrássy-ut 8) bazárk legnagyobb divatárubaza legujabb mintáj gyüjteményét, melyet ingyen és bérmentve küldöttek meg. Tajékozázul azonban megirandó, hogy mily minőségu és korülbelül mily áru szovet vagy selyem küldessék.

KÖZGAZDASÁG.

A szántóföld trágyaszükségletének felismerése.

Vannak bizonyos jelek, melyekből elemzések és trágyazási kiserletek nélkül is következtethetünk a talajtrágya igényére. Egy támpontokat nyujt e tekintetben a magnak a szalmatermelésez való aránya; is a szalmatermelés daczára a szemtermés nem kielégitő, akkor nagy valószinűséggel mondhatjuk, hogy a talaj foszforsavban szenved szükséget. Ha hosszu, fodros levelek kepődnek, s ha a szalma vastagságához képest tulkosszu, akkor a talaj tobbnyire meszet kivan. A szalmaban levő mész hatásaira szemlélő zömökebbek lesznek, különben a mész inkább a szár, mint a levélkepződésre van hatással. A sargaszöld szinü, végükön vöröses levelek nitrogén hiányt mutatnak, az esetben a levelen tetelek is vannak, mert, mint ha a nitrogén sok, a levelek aránylag nagyok lesznek, ezért dül meg könnyen az tiyen gabona.

A talajon lehető gyomok is tájékoztatnak szükségunk felől is. Az olyan talajok, hol sok sóska terem, rendszerint levős mészet tartalmaznak. Az okorszem-aranyvirág (Chrysanthemum Leucanthum) szinén a talaj meszben való szegénységet mutatja s meszesés és márgazás után elpusztunak. Ott, hol ludtyi, tyukfüvek és szamár-fülek (Alsine, Arenaria, Anagallis) lelhetők, bőven kell ennt nitrogénnek, fölég a cseh, ha ezek bujan fejlődnek. Madárhur (Derastricum), darvaving (Draba verna) a talaj nitrogénben való szegénysége jelentjük. Vadalma-fák jelenlétéből a talaj bőséges salétromtartalmara következtetünk.

A talajtrágya szükségletének megállapitásnál ez ideig nem voltak elég tekintettel a talaj nedvességi állapotára. Az ez irányban tett vizsgálodsok dr R. Ehrenberg tanár szerint megszüdésére vezetnek, hogy a nedvességet tartó talajok ritkán szenvednek hiányt nitrogénben s minél szárazabb a talaj, annál jobban kivánja a nitrogénfragyát. A friss, nyirkos talajon a levelek jólfejlődnek, az ezáltal a szem és szalma kötött szen kedvező, a száraz talajon elégtelen a szemszony az 1:1-hez közeledik. Száraz talaj, ha csak nem segitünk rajta, humuszban fog szükölködni, a nyirkosabb talajban a humusz szaporodik s ezzel a nitrogénfragyát is. Nedves talajban ugyanis elegendő szaporodik, száraz időjárás esetén csökken. A nitrogénfragya, mely normális években épen elegendő, nyirkos években tulbő és megdülést okoz. Kosztadomás szerint a nedves agyagtalajra erősebb foszfor- és gyengébb nitrogénfragyára, száraz talajon inkább erősebb nitrogénfragyara van szükség.

Kis-Galambfalva község faiskolajából 200 drb 3—4 éves batui s Arany-Parmen oltoványi és 50 drb téli erős alma. Megkérettetik Pál Sándor tanitó és faiskolaszelőlőhöz intézendők.

Közönség körből.*

Gyászünnepély és gyönyörtelenség.

Szép és kegyelettelyes gyászünnepélye volt Erzsébet napjon az udvarlelmyegyek derék népjének egy egyesületének. Az ünnepélyt Erzsébet királyné emlékének szentelték. Ám az ünnepélyes hangulatot kellemetlenül érintette és kegyeletes érzésunket megzavarta az a gyönyörtelenség, hogy éppen az ünnepélyt órájában, a vármegye házának annyi s szük udvarára nagy menyiségű tüzifát szállitottak s az ott folytorlódott tu a rendőr szekrek, igásbarmok és az ezek által elhullatott szennyek miatt az nagy bajjal és életveszélyt között lehetett kivalt a hölgyközönségnek bejutni abba a hideg, most gyászos terembe, mely — a beállott nagy hideg dacára — fütetlen és igy ridog, sőt egészségtelen volt.

Eszünkbe jutott a közmondás: a dtál uram termet; de ninos köszönet benne!

Nemcsak a meghaló, sőt magasztos alkalom, hanem az udvarlelmyegyi néptanitóság és az egyesületis tobb tapintatot, gyönyörködéget és megbecsülést érdemel.

Ez a mi szerény és igénytelen egyéni meggyőződésünk.

Egyébiránt mi senkit se hibáztatunk, csupán azon kellemetlen tényeket konstatáljuk, melyekre nézve nem lehet ugyan változtatni; de melyekből igen jól lehet tanulságot vonni, sőt szükséges okulni.

Az intézők és érdekeltek döntsék el, hogy kik voltak gyönyörtelenek?! Bod.

—

A karácsonfalvi mindkét korcsmáros ellen nagyon panaszkodnak az onnan erdőlő idegen emberek, mert pálinka helyett csupa borosz vizet adnak drága pénzért s igy 20 frt árú pálinkából kiárulnak 90 frtot. Ez hallatlan. Vajjon kit illet az ellenőrzés, felügyelet és a példás büntetés? Egy asztal lehet az egyik falusi, nagyrészü, pazar, nagygazda, a másik pedig játeszhatik csupán a korcsoma után nagy urat. Meg mások ellen is egymást érik nálunk a panaszok. Kénytelenek lesznek egész nevoval előállani, ha a helyzet nem változik. Ha hozzá vesszük, hogy a 20 frt árú bálnak is három annyit árulnak ki, osakugyan kifiestnek magulat a mértékletességi egyesületek. Néptuk nagyrészének a korcsomákba rész a vagyona. Ez igy nem jól megy. Ha közönséget s szabad ipar szerint szükség van korcsmákra, akkor szükség van a legszigorubb ellenőrzésre is, mert azok a valódi koppasztó helyek. Erdőlő vidékiek.

Szerkesztő üzenetek.

Benedek Elek urnak Budapest. Jeles szekely irónnak az régy lapunk iránti lekötelező szivességert hálás köszönettel vettik. Buzditónk lesz jövőre is hozzánk intézett nagybecsü levelenek azon vesszo: „Lapjai igérhetőleg figyelemmel kisérésére és örömmel látom komoly irányát. Majd lesz rá gondom, hogy egyben-mindan segitségére legyek."

B. M. H. Janosfalva. Köszönjük szives értesitését. Most nem használhatnuk. Maskor is szivesen latjuk.

D. J. H. Karácsonfalva. A küldemenyt és szives figyelmeztetését köszönjük. A gyönyörben megirt czikk folytatását, illetve a 2-ikat is kérjük. Szives türelmet.

R. K. Pozzit kérnk. Vere höven van.

HIVATALOS RÉSZ.

A közegészségügy érdekében.

Vármegyénk alispánja igen fontos és a nagyközönséget is közelről érdekelő rendeletet adott ki, melyet közfigyelembe ajánlunk. A rendelet következő:

Sz. 24094—898. alisp. Valamennyi kör-, községi és magánorvos urnak. A gümokóros tüdővész terjedésének korlátozása ügyében 4985/1—98. b. m. szám alatt kiadott körrendelet erélyesebben a vármegyei közegészségügyi bizottságának ezen ügyre vonatkozólag betérjesztett s a törvényhatóság állandó választmánya és a törvényhatósági bizottság által elfogadott és 211. szám alatt határoszatott emelt véleményes javaslata alapján a körrendelet i páldányának megküldése mellett neveztessen a következőknek lelkiismeretes és pontos végrehajtását elrendelem. 1. A járási orvos urak utasitatnak, hogy mint a vármegyei bizottság az ő javaslatát szakközegei évenkint egyszer az ő javaslatjaban erő meghatározott időben a betegség lényegéről, okairól, terjedésének módjairól, a ragályozás elleni védekezésről, czélszerű tápláltozásról stb. a papoknak, tanitók, körjegyzőknek s a község erélyesebb lakosainak népszerű előadásokat tartsanak. 2. A főszolgabiró és járásorvos urak utasitatnak, hogy a lakosokat egészségügyi szempontból évenkint legalább egyszer hatóságig megvizsgáljak s a egészségügyi szabályokat s a tanitókat, a papokat, a lakosokat betiltása, illetve kijavitása iránt a megfelelő intézkedéseket minden egyes esetben a körülmények figyelembe vételével tegyék meg, az ujonnan épült házak pedig a járási, illetve (városi tiszti orvos) körorvosok által hivatalosan tekintsenek megszemlélendők s az eredményről az I. fokú hatósághoz jelentés tesnnő. 3. A piaczra kerülő tápszerek és italok minőségére ellenőrzendő, különösen a tej és a hus érdemel fölügyelmet s ugy a hus, mint az ujonnan épitett házak ellenőrzésére, mint eladásra csak olyan tej engedhető meg, mely tejesen egészséges marhától és egészséges egyén által fejtetett. E tekintetben az iszletszerűleg épitett tegnapkasgonkai a marhák az illatosvoroslt eladásai felügyelet alatt tartandók; miért is a főszolgabirák és Sz. Udvarhely varos polgármesztere felhivatnak, hogy az ily tejgazdaságokat nyilvántartsák s ezeket az illatosvoroslt utlodunatra hozzák. 4. A tüdővészes betegek megszáradt és poralakba is szétporlott köpetei s tüdővész terjedésére legalkalmasabb lévén, az orvos urak felhivatnak, hogy oly családoknál, hol tüdővészes betegek vannak, ezek részére vizet tartalmazó kőpo edenyeket helyezhessenek, melyekben tartalma csak azután öntessék ki, ha előbb valamely fertőtlenitő folyadékkal, pl. karbolsavval, oltatlanul mészszel stb. jól összekevertetik. Ily köpö edényekel ellátandó továbbá minden nyilvános helyiség, vendéglők, szálloldák, kávéházak, nyilvános helyiségek, gyülestermek, tanitószobák s minden fürdő helyiség. Mely intézkedésnek 30 nap alatt leendő végrehajtására a járási főszolgabirók és Szekely-Udvarhely varos polgármesztere felhivatnak. 5. A vármegyei közkórház igazgató főorvosa felhivatik, hogy tüdővészes betegek számára külön osztályt rendezzen be, külön agy- és ruhanemőkkel felszerelve s a körszobák szélesebbekké ellátva. 6. A járási főszolgabirák felhivatnak, hogy a vizbiányban szenvedő községekről, a kelő menyiségről és jó minőségű vizről előállitása végett tesendő eljárás czéljából a vármegye alispajtónk jelentést tegyenek. 7. A tüdővészes betegek ruhái és lakása kiköltözödés, elgyógyulás vagy halálozás esetén fertőtlenitendők. 8. A varosba szállitott borvizes korsóit elcsorgésére által a ragályos betegségek szétburozásának megakadályozása végett a borvizszállitók kö-

* Ezen rovatban helyezt adunk minden közérdekű felszólalásnak, de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

teleztessenek minden megrendelés részére két külön korsót tartani, melyekre a megrendelők neve felirandók s melyek eltörés esetén azonnal teljesen új korsókkal pótlandók. Mely intézkedésnek 30 nap alatt leendő végrehajtására az udvarhely-járási főszolgabíró felhivatik s annak szigoru ellenőrzésére Székely-Udvarhely város főkapitánya utasíttatik. Ezen utóbbi intézkedés pontos végrehajtás és az érdekelt közönség által leendő lelkiismeretes ellenőrzés végett a szokásos módon közhirré teendő. Remélve, hogy az I. fokú hatóságok és hatósági orvosok a gümőkóros tüdővész terjedésének korlátozása czéljából előirt ezen vázlatos intézkedések végrehajtását hivatalos állásokból kifolyólag kellő erélyes ügybuzgalommal és felebaráti szeretettel fogják teljesíteni, működésük és eljárásukra vonatkozó jelentéseket annak idejében elvárom.

Székely-Udvarhelyen, 1898. október hó 30 ún. Jakab Gyula, alispán.

HIRDETÉSEK.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a m. t. közönség b. tudomására hozni, hogy az alsó piacztérről Máthé János úr ezelőtti czipőszüzletemet november hó 15-étől áthelyezem a Kossuth-utczába Schuller János kalapos és Gazdag István aranyműves közti bolthelyiségbe, hol óvallalok minden a czipőszszakmába vágó munkák elkészítését s kellő szakismeretségemről ügyes képes vagyok a legkényesebb igényeknek is megfelelni. Addigi szives pártfogásukat megköszönve a jövőre is kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

Berze Ignácz.

Az

Erdélyi hegyi borok

TEUTSCH B. JÓZSEF

pincezéjéből

(Segesvárt, Erdélyben)

Árjegyzék kivonata:

Nagy-Küküllőmenti 1896-beli	1 liter	36 kr.
Marosmenti	1 liter	40 kr.
Kis-Küküllőmenti	1 liter	42 kr.
Bolkácsi	1 liter	60 kr.
Dauosi	1 liter	65 kr.

Üveg nélkül. Az üvegekért 7 kr fizetendő és ugyanez erban tisztán kimosva visszavétetnek.

Megbízott: GALJANOS fűszer- és csemege-Székely-Udvarhelyt (Rosa-utca-utca).

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (reszvénytársaság) sorsjegyeinek árusításra fogadtatnak. Ajánlatok „Mercator" czimen: Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V., Fürdő-utca 4. internödik.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves házisze ellenfáit az idő megczáfolásának, mert már-több mint 30 évtől megbizhatóan, fájdalomcsillapító hedörzsölésekénti alkalmazták kézvényesi, czérnai, fagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által hedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendelettek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi szer, melynek egy hárántatásai sem kellene hiányzani. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban kiszelhető van; forráskút: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Borvizárlisa nálunkvál igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony" védjegy és Richter czégnyomtatás nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz Armin gyógytárában.

Csak fiatal embereket

érdekelhet tudni, hogy a

párisi Dr. BOITON

Injectio Cricntal

már néhány napi használat után eltávolítja még a legrégibbhártyákat is, folösleges tehát santal olaj vagy copaiva balzsamnak kiserletezni, mert csaka gyomor [illegible] jákat s bajt nem gyógyítják meg.

1 üveg Boiton Injectio ára 1 forint.

Magyarországi forráskút:

Zoltán Béla e. gyógyszertára Budapest, V., Nagykorona-utca 23. (Sándor-tér sarka).

Főraktár: Székely-Udvarhelyen:

ifj. Solymossy János e. gyógyszertárában.

Kapható minden nagyobb gyógyszertárban.

Postai megrendelésre czímzendő: 28—30

Zoltán gyógyszertár Budapest.

„A Büvészet Könyve."

Irta Tolnai Simon.

Előszóval ellátta Tóth Béla.

Mi a büvészet? Mi a spiritizmus? Miképp kell szellemeket idézni? Hogy kell hipnotizálni? Nem képzeltünk oly művelt embert, a ki, e kérdésekre nem érdekelnének. Ezekre bő és kimerítő felvilágosítást ad „A Büvészet Könyve", mely most jelent meg pazar fénynyel kiállítva, egy 17 ivnyi terjedelmű vaskos kötet, mely előkelő művészek rajzaival ellátott több mint 400 ábrát tartalmaz. Rendkívül megkönnyitik a mutatványok kivitelét s rajzok pontos készítése. Sőt a mutatványok megkönnyítésére egy-egy nehezebb mutatvány 4—10 rajzban van megoszgatva. Mindazon titokzatos csodák, melyeket az indiai fakirok, a perzsa mágusok s a híres neves európai büvészek, mint Hermann tanár, Berger Fox, L'Homs Masque, Márián Pellocini stb., stb. produkáltak, meg vannak magyarázva ezen könyvben s ugyanazokat bárki is elsősbatja, de ettől eltekintve páratlanul érdekes és tanulságos olvasmányt képez mindenki számára. A mutatványokhoz szükséges előkészületek nagy részét mindenki könnyen nehány krajczár költséggel megcsinálhatja. A könyv külső kiállítása is igen szép. Ára fűzve 2 frt 50 kr, díszkötésben 3 frt. Megrendelhető a „Székely Udvarhely" kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvnyomdája). Rendkívül érdekesen irja le a szerző a mutatványok kivitelét.

MINDEN SORSJEGY MIND A 6 HUZÁSRA ÁRUSÍTSZIK

6 HUZÁS 6 HUZÁS

UJSÁGIRÓK SORSJÁTÉKA

TÖNYEREMÉNY 100 000 KORONA

5 s 20.000 KORONA STB. STB.

A NYEREMÉNYJEGYEKET KIVÁNJATA ZÓLEVONÁSSAL KÉZPÉNZBEN VISSZAVÁSÁRLJA A VÁLLALAT. 6 HUZÁS

EGY SORSJEGY ÁRA 1 KORONA

Huzás már 1899. január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

A „Székely-Udvarhely" kiadóhivatala

(Kossuth utcza)

Sz. 15490—1898. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében a VIII-ik közegészségi körorvosi állomás lemondás folytán üresedésbe jött.

Ezen körhöz Szentegyházas és Kápolnás-Olahfalu, Lövéte és Homoród-Almás községek tartoznak Szentegyházas-Olahfalu központtal, hol az orvos köteles lakni.

Fizetés évi 400 frt és természetbeni szállás.

A körorvos ugyanu a homoródi gyógyfürdőn fürdőorvosi teendőket végezvén, ezért külön 200 frt fizetés s fürdőben két szobából álló lakás illeti.

Az orvosi rendelőnyek valamint a betegek díjai is szabályozva vannak 50 krtól 15 frig, vagyontalan betegek díj nélkül gyógykezelendők.

Járvány kitörése vagy hivatalból lett kiküldetésekénél a körorvost díj nem illeti, csak természetben kiszolgáltatandó fuvár vagy annak ára kiadásterezésnek 15 kr.

A körorvos köteles évenkénti havonkénti és félévenkénti a járási orvoshoz egészségügyi jelentést és kimutatást beküldeni.

A pályázni kivánók felhivatnak, hogy az 1876 évi XII. t. cz. értelmében felszerelt folyamodványokat **1898. évi december 10-ig** alólirott járási főszolgabíróhoz adják be.

Székely-Udvarhelyt, 1898. november 17-én.

Dr. Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Sz. 26112—898. alisp.

Pályázati hirdetmény,

A Székely-Udvarhely városi állatorvosi állás elhalálozás folytán üresedésbe jövén, annak választás utjáni betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

Javadalom évi 300 frt fizetés, 100 frt lakbér, a vágatási biztosi teendőkért szabályrendeletileg, a vásárokról vasuton elszállítandó állatok megvizsgálásáért törvényszerűleg megállapitott díjak.

Pályázni kivánók okleveles állatorvosok kellően felszerelt folyamodásaikat folyó évi december 28 ig adják be alólirthoz.

Székely-Udvarhelyen, 1898. évi november hó 7-én

Jakab Gyula,
alispán.

Amerikai szebórák.

Jótállással, hogy a nickel szinét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbak. Ára darabonként 3 frt. Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óralánczot 60 kr

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállitáson kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvagas kizárva. Tiszta és könyümes munka. Borotvagetegedő megmarad. Tartós és pénzt megtakarito. Darabja 3 frt. A penge "" csiliagos acélből és a többi részei alpaczékból vannak. Egy küldö penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

Pollák Sándor főbizományosnál

BUDAPEST, V. ker., Kálmán-utcza 17.

Gyűjtőknek 5 darab utáni egy ingyen küldetik.

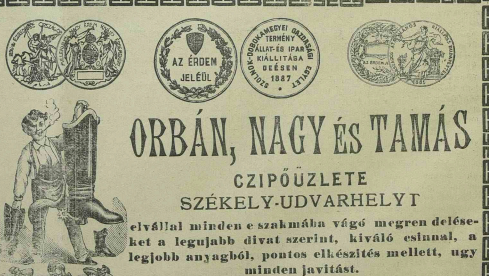

ORBÁN, NAGY és TAMÁS

CZIPŐÜZLETE

SZÉKELY-UDVARHELYT

elvállal minden e szakmába vágó megren delése-ket a legujabb divat szerint, kiváló csinnal, a legjobb anyagból, pontos elkészités mellett, ugy minden javitást.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt, 1898.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.